

Počet chudých lidí prudce roste

V závěru loňského roku představila European Anti Poverty Network Czech Republic (EAPN ČR) Zprávu o stavu a vývoji chudoby v České republice v letech 2023–2024. Evropská síť proti chudobě a sociálnímu vyloučení je nezávislou sítí organizací a skupin zapojených do boje s chudobou a sociálním vyloučením v Evropě, EAPN ČR je jejím členem.

■ **Text: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.,**
Fakulta veřejných politik
Slezské univerzity v Opavě;
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,
prezident APSS ČR

Tato zpráva věnuje velkou pozornost relativně novému fenoménu – energetické chudobě. Tou je míněn stav, kdy má domácnost obtíže zajišťovat nezbytné energetické potřeby jako vytápění, ohřev vody apod. V energetické chudobě se nacházejí i lidé, kteří mají dluhy na energiích a nebo vydávají na energie více než 20 % svého čistého měsíčního příjmu, a současně se nacházejí v chudobě. Zpráva uvádí, že **podle dat Eurostatu je Česko zemí, kde se za elektřinu platí vůbec nejvyšší částky v rámci celé EU**, spolu s Nizozemskem byl v ČR od r. 2022 zaznamenán největší nárůst cen za elektřinu (v Holandsku

činil nárůst 86 %, v naší zemi 83 %). Dopady energetické chudoby nejvíce ohrožují především nízkopříjmové rodiny s dětmi, invalidy, osamělé seniory a rodiče – samozivitele. Energetickou chudobu nejvíce ovlivňují nízký příjem, vysoká energetická náročnost bydlení a velká podlahová plocha na osobu. **Energetická chudoba je přitom velmi těsně svázána s rizikem bytové nouze** – pokud lidé ztratí schopnost hradit energie, hrozí jim, že v konečném důsledku přijdou i o vlastní bydlení. Přitom je potřeba si uvědomit, že v naší zemi je dlouhodobě nedostatek dostupného bydlení. Bytová nouze má závažné dopady na fyzické a psychické zdraví, rodinný život nebo soukromí rodin, nezanedbatelné jsou i celospolečenské dopady a náklady pro stát.

Podle Zprávy o vyloučení z bydlení 2024 dnes nějaký druh závažných problémů s bydlením zažívá přibližně 1,6 mil. obyvatel

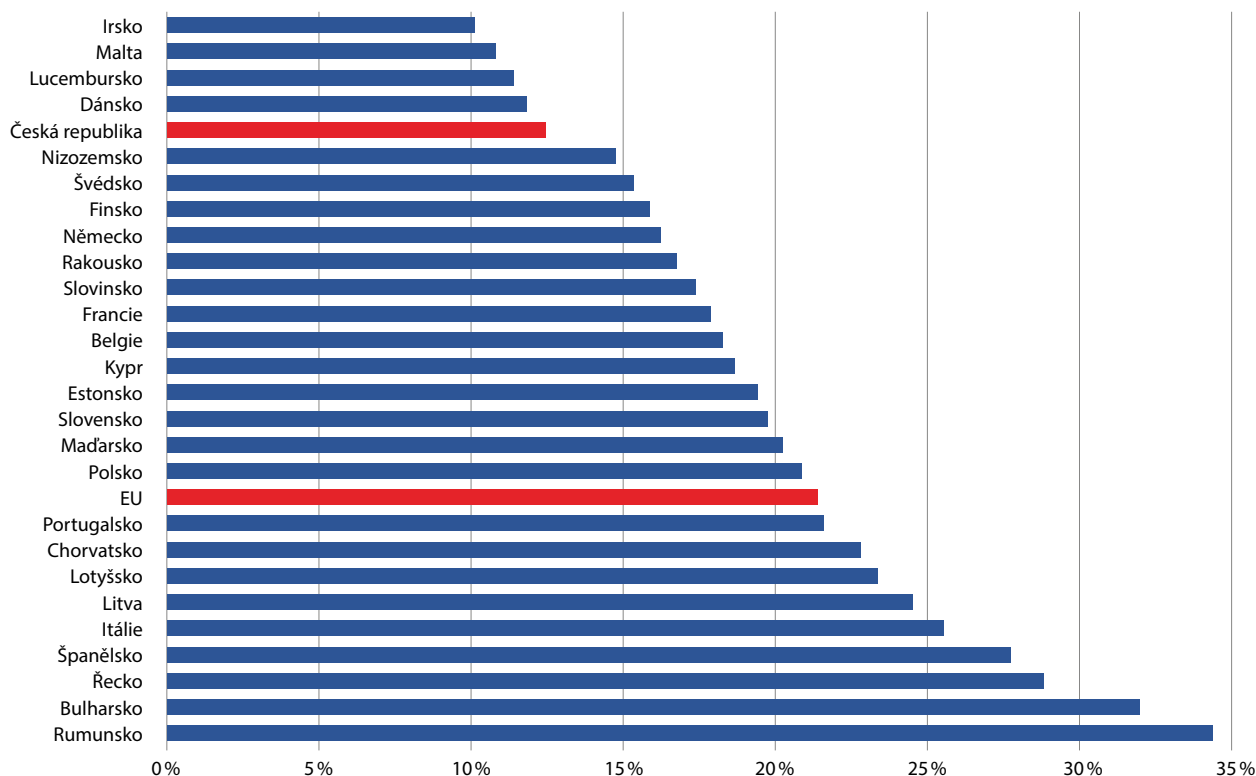
ČR, bytová nouze má negativní vliv na naplňování základních potřeb dětí, jejich bezpečí a významně zvyšuje riziko ohrožení dětí.

Značnou pozornost věnuje zpráva **problematice sociálních dávek**. Velmi znepokojující je tvrzení ohledně vysokého rozsahu nečerpání sociálních dávek, např. příspěvek na bydlení čerpá jen asi pětina domácností, která by na něj měla nárok, přídavek na dítě čtvrtina oprávněných. Tuto skutečnost lze přičítat složitosti podávání žádostí, obtížné orientaci lidí v podmínkách nároku a jistá stigmatizace lidí. Otázkou zůstává, jak se digitalizace celého procesu podávání žádostí promítne do okruhu osob, které o dávky nebudou žádat z titulu pro ně složitějšího řešení.

Všechny tyto skutečnosti vedou k tomu, že se v r. 2023 rozšířil okruh osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, **ČR již není zemí s nejnižším podílem osob v této sociální situaci** (viz graf).

Tato data svědčí o tom, **že je nezbytné kompletně revidovat základní principy záchranné sociální sítě a nově nastavit konstrukci a podmínky zejména minimálních sociálních dávek.**

Podíl osob ohrožených chudobou a sociální vyloučením v jednotlivých zemích EU v roce 2023

Pramen: vlastní zpracování podle <https://ec.europa.eu>